

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

✱

BERGEN BELSEN

✱

BUCHENWALD

✱

DACHAU

✱

HUSUM

✱

NEUENGAMME

✱

PORTA

✱

RAVENSBRÜCK

✱

SACHSENHAUSEN

✱

STUTTHOF

✱

FRØSLEV

✱

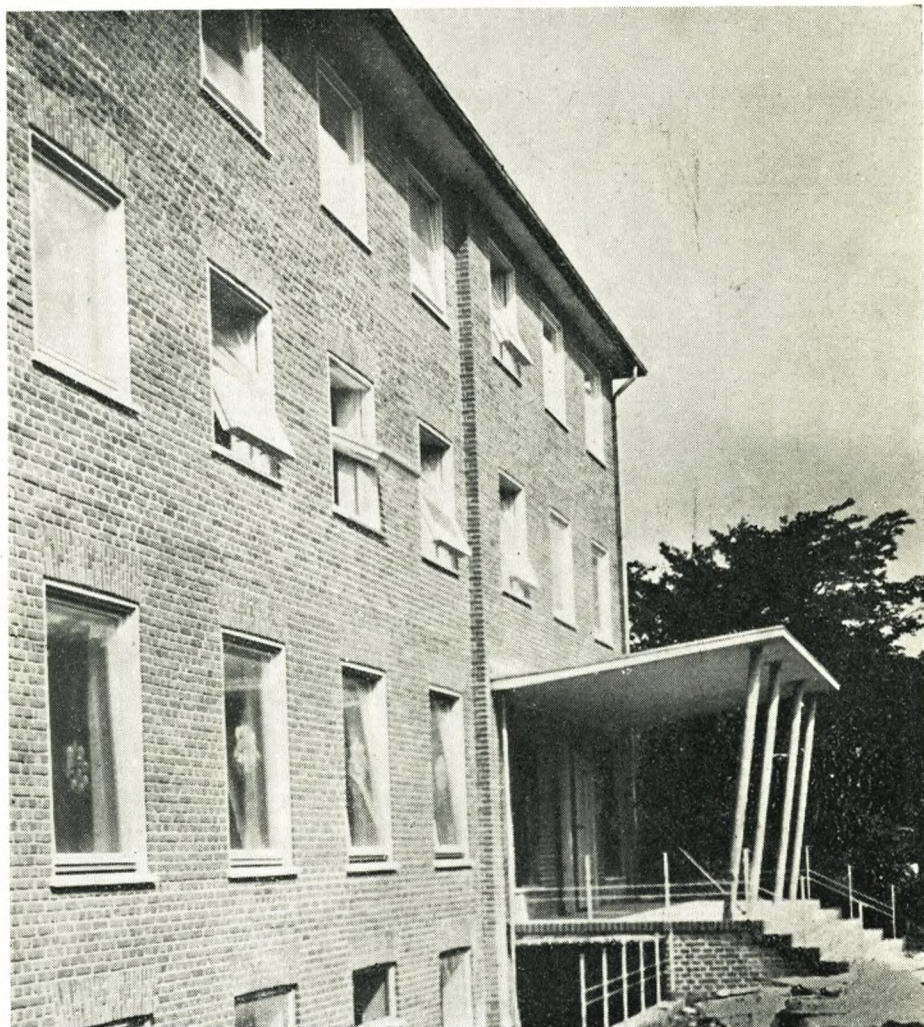
HORSERØD

✱

SHELLHUSET

✱

VESTRE FÆNGSEL

Forsiden:

Indgangen til Friheds-
kollegiet i Esbjerg

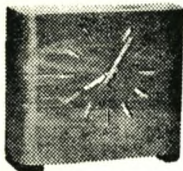
Inde i bladet: Frihedskollegiet i Esbjerg er byens eget værk ★ Kollegiet er hjertebarnt ★ Esbjerg skaber mindelund og rejser monument for frihedskampen ★ Vi bør alle yde bidrag til Bernadotte-værelserne i Århus og Ålborg ★ 10 norske frihedskæmpers enker gæster Ryesgade ★ Uhyrlige grovheder mod danske k-z-fanger.

Revision

H. C. STEEN HANSEN
statsaut. revisor

St. Kannikestræde 10, Kbhvn. K. Tlf. C. 16.555

Betryk Deres Fremtid

gennem
Spareuret

Opsparing
Livsforsikring

DANSK SPARE-SELSKAB

NØRREVOLD 3, KBHVN., K. C. 9380

Akts.

De danske

Bomuldsspinderier

Vejle - Valby

Esso Service-Station

v. Arne Zachariassen

Dag- og
Natekspedition

Hellerup

Strandvej 44

Ryvang 1299 - 6828

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: Ordrup Jagtvej 175 (kontortid 9—12,30).
Telf. Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i Frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: Kontorchef i krigsministeriet, kaptajn Fl. B. Larsen, Slotsholmsgade 10, Kbh.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.

Sekretær og leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.

Kaptajn Aage Eifer, Sortedamsdossering 99, Kbhvn. Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Andersen, Viggo, malermester, Valdemarsgade 7, Odense.

Christensen, Allan C., forlagsboghandler, Thorvaldsensvej 9, København, V.

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.

Darling, Sv., tobakshandler, Hillerød.

Fog, Mogens, professor, dr. med., Søllingsvej 17, Charlottenlund.

Hansen, Viggo, fabrikant, Spigerborggade 2, Varde.

Holt, Paul, seminarieførstander, Århus.

Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.

Johansen, P. A., arkitekt, Bernstorffslunds allé 80, Charlottenlund.

Kjeldsen, K. oberstløjtnant, Skrydstrup.

Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.

Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.

Madsen, N. J., pastor, Vorning pr. Hammershøj.

Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Soby skole, Nr. Soby, Fyn.

Malling-Jacobsen, A., ritmester, Kollund.

Møller, Poul, fabrikant, Skive.

Næsted, Børge, læge, Hjallesø.

Olesen, O., kontorchef, Kastanie allé 7, Herning.

Olesen, Otto W., boghandler, Randers.

Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.

Riis, Poul, forbundssekretær, pastor, Lyngbyvej 180, København Ø.

Thestrup, K., dommer, Viborg.

Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

Frihedskollegiet i Esbjerg er byens eget værk

Borgerne og bystyret rejste selv en halv million

Esbjerg indvier sit frihedskollegium den 29. august.

Det er en stor dag ikke alene for frihedsbevægelsen, der her har rejst sit fjerde monument i form af en levende ungdomsinstitution, men det er også en stor dag for Esbjerg by, for kollegiet er byens eget værk, rejst ved bidrag, som byens egne borgere har lagt på bordet.

Da tanken om rejsning af frihedskollegier kom frem, mødte Esbjerg også med sit ønske, men Frihedsfonden stillede sig tvivlende overfor tilstedeværelsen af et virkeligt behov for et sådant i Esbjerg by.

De fleste andre byer ville derefter have ladet sagen falde, idet man ville have sagt: Når det ikke kan lade sig gøre at skabe lydhørhed for sagen, må vi jo lade den falde.

Men i Esbjerg gjorde man noget helt andet, man tog sagen i sin egen hånd. Den initiativrige by ved Vesterhavet rejste med sine 48.000 indbyggere en halv million kroner til at klare denne sag.

Byråd og borgere arbejdede hånd i hånd, idet byen straks stillede en velegnet byggegrund til rådighed. Daværende borgmester Høyer-Nielsen gik stærkt ind for sagen, og byrådet vedtog at yde lige så meget, som komiteen kunne rejse gennem indsamling.

Det blev travle dage for komiteen. Den bestod af repræsentanter for FRIT

DANMARK, Frihedsfondens lokalkomite, ungdomsorganisationernes fællesråd og den lokale fangeforening.

Esbjerg borgere var helt sikre på, at der var et virkeligt behov for et ungdomskollegium, og programmet fandt man tiltalende: At skabe et ungdommens hjem, hvor alle, der var under uddannelse, praktisk eller teoretisk, kunne bo i uddannelsestiden under sunde og gode forhold.

Indsamlingen fik da også tilslutning, ikke blot fra ydedygtige firmaer, men også fra brede kredse af arbejderbefolkningen. Ja, det gik så godt, at man også i denne sag kunne finde en ny understregning af Esbjergs slogan: Rask må det gå.

Nu står bygningen der. Et smukt

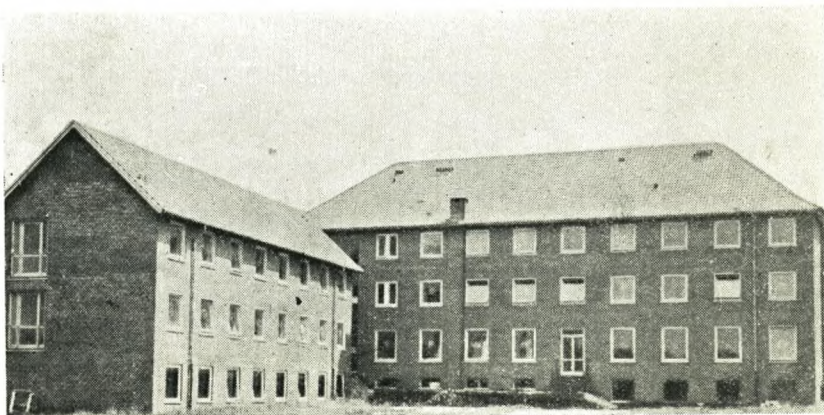
monument over Esbjerginitiativ, et værdigt monument over frihedskampen, der blev kæmpet her så friskt og djærvt som få steder, i glæde og taknemmelighed for befrielsen fra det nazistiske åg. Men samtidig et monument til ære for den ungdom, der satte livet ind i kampen for en ny og bedre fremtid for vort land.

Programmet for kollegieindvielsen i Esbjerg

Tirsdag den 29. august indvies det nye frihedskollegium. Ved højtideligheden taler formanden for kollegiets bestyrelse, landsretssagfører H. Rambusch. Som repræsentant for modstandsbevægelsen taler formanden for Kammeraternes Hjælpefond, konsul, sagfører, cand. jur. Kaj V. Dahl, Horsens.

Fra bystyret møder borgmesteren, grosserer Hans Nissen, som taler.

Det nye kollegium har to fløje

KOLLEGIET ER HJERTEBARNET

Lektor Kjærsgaard Jensen blev efor

**Hans ideal er at genskabe kammeratskabet fra
besættelsestiden**

Den nye efor, lektor Kjærsgaard Jensen og frue

Den bestyrelse, der sidder med den egentlige ledelse og således også med det egentlige ansvar, tæller 9 medlemmer, hvoraf 5 er valgt af de foreninger, der i fællesskab har taget initiativet til rejsningen af 4-maj-kollegiet, og 4 er valgt af Esbjerg byråd.

Til formand har man valgt landsretssagfører H. Rambusch. Han er en mand, der med hele sin person og sit gode navn er gået ind for sagen, og det er slet ikke lyrik at tale om, at kollegiet er hans hjertebarn. Han ville vist også selv udtrykke sit forhold til kollegiet på denne måde, eller måske ville han beskedent sige: Vort hjertebarn, for selv om Rambusch er formand, ved han meget vel, at skal man få det helt rigtige ud af tingene, må alle i bestyrelsen være med, så man arbejder hånd i hånd. Det må ikke blot være hans, men også de andres hjertebarn.

Hans deltagelse i frihedskampen bragte ham i tysk fangenskab, først her i Danmark, senere i tysk koncentrationslejr. Herfra oplevede han den lykke at kunne vende tilbage til Danmark som følge af Bernadottes ene-

stående indsats i krigens sidste hektiske dage.

Nu er 4-maj-kollegiet rejst. Hjertebarnet står der, pænt og tiltalende, et barn, man nok kan være bekendt at vise sine bysbørn og tilrejsende samt aflevere til den kommende slægt.

Det næste står tilbage: Inden for bygningens mure at skabe det ungdomsliv, som dog vil være det vigtigste af det hele, for med mursten og maling og ideelle sanitære indretninger, er det ikke gjort.

Man har da også fra bestyrelsens side ofret megen omhu med at finde den mand — eller det ægtepar — der til daglig skal forme det liv, der skal leves her.

Der var mange, der godt kunne tænke sig at komme i gang med opgaven. Ikke færre end 39 ansøgere meldte sig til forstanderstillingen, deraf mange højt kvalificerede.

Valget faldt på lektor Kjærsgaard Jensen, Esbjerg — sikkert et lykkeligt valg. Han er vant til at omgås ungdom, ja som lektor på Esbjerg statskole bestiller han jo egentlig ikke andet dagen igennem. Med sit levende og

friske væsen synes han at have alle naturlige forudsætninger for at være på talefod med ungdom.

Kjærsgaard Jensen har kun boet i Esbjerg i to år, men dog længe nok til, at man synes at kende ham tiltrækkeligt til, at man kan betro ham den store opgave.

Hans hovedfag er historie. De første tre år læste han ved universitetet i Århus, hvor han boede på kollegiet „Studentergården“. Derefter gjorde han studiet færdigt i København, hvorefter han i ti år var adjunkt ved gymnasiet i Vordingborg. Han deltog her aktivt i politisk ungdomsarbejde, og under besættelsen var han en tid formand for Dansk ungdomssamvirke i Vordingborg, et arbejde, der også førte ham ind i illegal bladvirksomhed.

Når valget faldt på Kjærsgaard Jensen, er en af årsagerne foruden de allerede nævnte, at hans kone er særdeles godt kendt med kollegieliv. Hun har således boet på kvinderegensen i tre år, og en virksomhed som socialrådgiver gennem fire år i København, giver hende mange forudsætninger for at være rådgivende i det praktiske arbejde på kollegiet. Hun er forøvrigt født Götzsche, og er af den kendte og ansete præsteslægt.

— Jeg er faktisk lykkelig for, at jeg blev valgt til forstander for det nye frihedskollegium, siger Kjærsgaard Jensen.

Og han tilføjer: Man kunne jo tænke, at jeg ikke havde boet længe nok i Esbjerg til at kunne komme i betragtning, men i Esbjerg er man ikke bange for at give en ret ny mand en chance.

— Hvad skal De egentlig bestille?

— Vores opgaver bliver, foruden den daglige administration med tilhørende regnskabsføring o. l. at forsøge på at skabe et virkeligt kollegieliv, og her ville vi gerne have noget af det kammeratskab frem, som besættelsestiden skabte på tværs af alle politiske og sociale skillelinjer.

Den smukke samlingssal vil give gode muligheder for at dyrke et vist fællesskab.

Kollegianerne skal ikke spise på kollegiet. Ja, der er naturligvis et tekøkken, hvor hver enkelt selv kan stille morgenmad og lettere aftensmad an, men vi regner med, at man spiser mid-

dagen ude. Men selv om der altså ikke bliver lejlighed til, „at vi spiser os sammen omkring kogegryderne“, så regner jeg dog med, at vi i aftentimerne kan samles til diskussioner, i studiekredse og til hyggeaftener.

— De siger kollegianerne ...

— Ja, jeg ved nok, at man nogle steder taler om alumnerne, men jeg kan ikke lide navnet. Det lyder jo nærmest hæsligt i daglig tale, så jeg vil prøve at indføre navnet kollegianerne.

— Hvem vil så blive kollegianer?

— Enhver, der søger uddannelse i Esbjerg, teoretisk eller praktisk, f. eks. elever fra den tekniske skole, elever fra Vestjyllands handelsdagsskole samt tilrejsende elever fra Esbjerg statsskole, samt alle, der søger uddannelse på kontorer, i butik eller på værksted. De vil alle være i alderen 15—25 år, og kollegiet står åbent for unge af begge køn. Naturligvis har unge, hvis far faldt i frihedskampen, en fortrinstillig som ansøgere om plads.

— Økonomien?

— Indsamlingerne og bidragene fra byrådet har sørget for, at bygningen er gældfri. Det betyder meget for den daglige økonomi. Vi kan derfor give

vore 50 kollegianere et fuldt monteret værelse med lys og centralvarme (fjernvarme) adgang til tekøkken, bad, samlingsstue og læsestue for 45 kroner om måneden, og det er jo et meget fordelagtigt tilbud. Det er dog bestyrelsens ønske, at prisen skal længere ned endnu. Foreløbig kan det dog ikke lade sig gøre, men forholdet er dette, at indtægterne ved alle fremtidige 4-maj-arrangementer i Esbjerg skal tilfalde kollegiet som driftstilskud.

Fra forskellig side har vi fået bidrag, således fra motorklubberne og fra rundskuedagen. Man ser gerne det smukke eksempel efterfulgt af andre, således skulle det synes naturligt, at ikke mindst sportsklubberne ville gøre deres indsats for, at man kom ned på en virkelig billig værelsespris.

Vi har i starten plads til 50, men det er vort mål med tiden at skaffe plads til 56.

Jeg har også en drøm om, at vi fra kollegiet må knytte visse bånd til byens borgere, så livet på kollegiet ikke vil betyde isolation, men hvordan dette ønske kan føres ud i livet rent praktisk, vil tiden jo alene vise. Det vil afhænge af så mange forhold.

bygningens navn skal have sin plads. Vi går op ad trappen og kommer ind i den store, flisebelagte hall, der straks giver den besøgende indtrykket af harmoni og hygge, det indtryk, der er typisk for kollegiet i sin helhed. Til venstre fører brede fløjdøre ind til den smukke, store samlingsstue, hvor beboerne efter fyraften kan hygge sig i hinandens selskab, derfra går man ind i læsestuen, hvorfra der fører en dør ind til forstanderens kontor. Fra hall'en fører en bred murstenstrappe op til de to etager, der i denne fløj skal bebos af kollegianere: på 1. sal er der 17 værelser, hvoraf 4 navngivne, og på 2. sal 18, hvoraf også 4 er navngivne. Ved siden af hovedtrappen i hall'en går vejen over til sidefløjen gennem en gang, fra hvilken der bliver adgang til den store solterrasse gennem en pergola. Op ad tre trappetrin, og man står i den lavere sidefløj, der i en stump vinkel slutter sig til hovedbygningen. Her i denne fløj er der i stuen 7 og på 1. sal 8 værelser. Lad os kikke indenfor i et værelse! Det er lyst og rummeligt og alt er holdt i smukke farver. Der er håndvask med varmt og koldt vand, fast skab med skuffe til sengetøj, skrivebord med stol, lænestole og en god soveottoman. Præget er hygge! I stueetagen i hovedfløjen bag samlings- og læsestue ligger forstanderparrets lyse, rummelige og velindrettede lejlighed, og i kælderetagen er der foruden en række mindre rum til hobbyværksteder o. l. en stor cyklekælder og et baderum, hvor de kollegianere, hvis arbejde sætter sig spor på tøj, hænder og ansigt, kan befri sig for dette arbejdets mærke og renskedde begive sig op på deres værelser. Naturligvis har hver etage sit badeværelse og sine toiletter, ligesom der også er indrettet tekøkkener med elektriske kogeindretninger, og et skabsrum for hvert værelse.

Arkitekterne har løst deres opgave godt! Men to ting har også været såre inspirerende: for det første selve opgaven, at skabe gode, hyggelige boligforhold til den ungdom, der i arbejde forbereder sig til at løfte de opgaver, som samfundet vil give. Og for det andet, beliggenheden, der uden overdrivelse kan betegnes som den skønneste i Esbjerg: fra kollegiets gang og værelser er der den dejligste

4. maj-kollegiet i Esbjerg

En ideelt indrettet bygning

Formanden for frihedskollegiet, landsretssagfører H. Rambusch

Midt mellem to virksomheder, der begge præges af Esbjergs hovederhverv, fiskeriet, ligger 4. maj-kollegiet. Som naboer har det til den ene side den store tovværksfabrik og til den anden side Danmarks fiskerhøjskole. Beliggenheden er betegnende: den ungdom, der i Esbjerg søger uddannelse af den ene eller anden art, bor midt mellem håndens og åndens arbejdssteder. Gennem en bred indkørsel, indrammet af de i Vestjylland så højtskattede træer, får man det første syn af kollegiet: Her i den brede forgård, hvor den andetsteds i blade omtalte skulptur skal have sin plads, rejser sig den store 3-etages hovedbygning, opført i røde mursten, præget af de imponerende vinduesrækker og den smukke, søjlebårne hovedindgang, over hvis fremspringende tag

udsigt ud over Esbjergs store skov- og parkanlæg: Strandskoven, der på tre sider omgiver kollegiehaven, Vognsbøl-parken og de store stadionanlæg. Og bag alt dette grønne ligger så Esbjergs hjerte: havnen med kraner, siloer og pakhuse, det arbejdende Esbjergs sil-

houet. Og længst ude Vesterhavet, hvis aldrig hvilende bølger ligesom symboliserer den driftige by. Beliggenhed og bygning danner et harmonisk hele, der lover godt for kollegiets fremtid.

G. Kjærsgaard Jensen.

Esbjerg skaber mindelund og rejser monument for frihedskampen

Byparken og kollegiet får hver sit monument

Billedhuggeren Henrik Starckes relief rejses i byparken

Foran 4-maj-kollegiet i Esbjerg rejses en dobbeltstatue, skabt af billedhuggeren Gudmundsen Holmgren.

Skulpturen udføres i bronze.

Kunstneren udtrykker sine tanker med dobbeltstatuen på følgende måde: Sammenholdet mellem kammeraterne i frihedskampen var måske een af de oplevelser, der gjorde stærkest indtryk.

I gruppen søges vist det særlige sammenhold, som opstod mellem den modne mand og det unge brushoved.

De ældre søgte altid at hjælpe og skåne de helt unge, ikke alene for deres egen skyld, men også for formålets skyld. Manden siger til drengen, idet han vil bruse frem: „Ja, ja, vent nu

bare lidt og tag den med ro. Vi to skal nok ordne dem!“ og strækker sin hånd let beskyttende tilbage, idet han bremser drengen lidt, mens han selv roligt imødeser fjenden og afventer det gunstige øjeblik.

I byparken opstilles desuden et relief i bronze, udført af billedhuggeren Henrik Starcke.

Det er tænkt som et minde over de esbjergensere, der mistede livet under besættelsen, enten på havet eller blev dræbt af tyskerne eller døde i tysk fangenskab.

Oprindeligt var det hensigten at søge opstillet en natursten foran indgangen til byparken, men denne løsning af spørgsmålet stødte på afgørende kunstneriske indvendinger.

Man betragter derimod den opnåede løsning som god og forsvarlig, idet den både skaber en mindelund og et mindesmærke over modstandskampen. Foruden at være et smukt bidrag til byparkens forskønnelse, vil mindelunden imødekomme et ofte udtrykt ønske bl. a. fra sømænds efterladte, idet man nu vil få et sted at mindes de kære, som ikke fik nogen grav på landjorden. Man kan her nedlægge krans og blomster på fødselsdage o. l.

Kunstneren, billedhugger Henrik Starcke, siger selv om sit relief:

Monumentet over faldne frihedskæmpere og koncentrationslejr-fanger er blevet til i samarbejde med havearkitekt C. Th. Sørensen, hvis smukke tanke har været at plante en lille rund lund af en sort træer, der hurtigt vil danne

et tæt løvtag ved sammenvoksningen af deres kroner.

Gennem denne lund fører en svagt krummet sti ind til stelen, over hvilken løvtaget skæres bort, så lyset strømmer ned over reliefet.

Relieffet skildrer alvoren bag de tunge skridt over dødens tærskel, hvor den ældre nænsomt støtter den yngre.

I samspillet mellem de to figurer, i deres holdning og bevægelse søges udtrykt: Beslutsom styrke, parret med vemod. Det dramatiske i hele motivet klinger ud i den stilhed, som storhed og uselvskhed forlener en beslutning med.

Med ryggen til tilskuerens verden, det frie Danmark, er de anonyme og alen i mødet med døden.

Løsningen af de to opgaver vil i penge betyde omkring 100.000 kr. De er til stede gennem „Fonden for byens forskønnelse“.

Ved rejsningen af frihedskollegiet og de to monumenter for besættelsestidens faldne, må man sige, at Esbjerg by på smuk og værdig måde har rejst stor-slåede mindesmærker for de fem uforglemmelige år.

Billedhuggeren Gudmundsen Holmgrens dobbeltstatue rejses ved frihedskollegiet

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjelpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 12 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund (kontortid 9—12,30). Telefon: Ordrup 5075.

Annoncer, der ønskes indrykket i bladet, må være kontoret i hænde senest den 20. i foregående måned.

REDAKTION

Ansvarshav. redaktør: Kommuelærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17—18).

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i foregående måned. Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt. Kontorchef i Krigsministeriet, kaptajn Fl. B. Larsen. Pastor Poul Riis.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak. Jørgensens Bogtrykkeri, Sturlasgade 14, København S. Telefon: Sundby 1871.

Klicheer: Persson's Cliché-Anstalt, København. Papir: A/S V. Crone & Møller, København.

Vi bør alle yde et bidrag til Bernadottewærelserne i Aarhus og Aalborg

På bladets bagside findes en nærmere redegørelse for vort nye mærkat.

Det er overordentligt smukt, idet det fremtræder i farvetryk og med et yderst smukt billede af Folke Bernadotte.

Kammeraternes Hjelpefond betalte ved oprettelsen af frihedskollegierne i Horsens og i Esbjerg et værelse hvert sted. Værelserne bærer begge steder Bernadottes navn — en idé, der med glæde er tiltrådt af Estelle Bernadotte.

Fonden er dog ikke i øjeblikket økonomisk stærkt nok til også at betale af sin kapital to nye værelser. Vi har da fået den idé, som vi meget varmt anbefaler alle bladets læsere at slutte op om, nemlig at vi alle i anledning af fem-året for befrielsen giver en befrielsesgave. Dette sker ved, at man sender

kontoret en femkrone eller en tikrone — eller mere, hvis man magter det økonomisk. Man vil da modtage et antal mærker, udregnet efter en pris af 10 øre pr. stk.

Her er en opgave, som har alles sympati.

Her er en opgave, hvor alle kan være med.

Kontorets adresse er Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund, og gironummeret er 780 — men gør alvor af det i dag.

Buchenwald-klubben til evakueringslejren i Sverige

Buchenwald-klubben arrangerer i dagene 1.—3. sept. en tur til Ronnebybrunn i Sverige. Det er det sted, hvor alle danske politifolk opholdt sig efter evakueringen fra Buchenwald-Neuengamme. Bestyrelsen er blevet opmuntret til arrangementet af den succes, man havde sidste år med turen til Neuengamme.

Ronnebybrunn er iøvrigt en sommerferielejr, der ejes af RESO — et foretagende, der svarer til DANSK FOLKEFERIE. Udenom hotellet grupperer sig en snes store, dejlige villaer.

Politifolkene skal bo på selvsamme sted, som de boede i de hektiske dage i 1945.

Buchenwald-klubben tæller iøvrigt nu afdelinger i København, Århus, Ålborg og Odense. Det er Københavnsafdelingen, der arrangerer turen til Ronnebybrunn, men der er også adgang for de andre afdelingers medlemmer.

Indmeldelse til turen sker til formanden for Buchenwaldklubben, overbetjent S. Julsgaard Larsen, Sneppevej 9, NV. Tag 3991 x.

Hollandsk-belgisk venskabsbesøg

Som omtalt i sidste nummer af Pigtraad havde Besættelsestidens Kammerater i Haderslev besøg af hollandske og belgiske kammerater. Der var 47 hollændere og 4 fra den belgiske fangeforening. Det er denne sidstnævnte forening, der tog initiativet til en løsning af den belgiske kongekrise, så kong Leopold abdicerede og landet blev frelst fra en ellers uundgåelig borgerkrig.

De 51 gæster blev modtaget ved

grænsen i Kruså af den danske fangeforening søndag den 11. juni. Hver af deltagerne fik overrakt et eksemplar af Pigtraad med en velkomst på hollandsk og på dansk.

I København var besøget tilrettelagt af INFORMATION i samarbejde med københavnske tidl. k-z-fanger.

Lørdag den 17. 6. foregik afrejsen over Kolding—Gråsten. Det hedder i en beretning fra Haderslev: „Vore gæster var vildt begejstrede for det hele, men som den hollandske leder udtalte ved grænsen: „Intet har glædet os mere, end da vi ved ankomsten fik jert medlemsblad, og at I deri har hædret os ved at skrive i vort sprog.“

Vi bringer side 93 et udførligere referat af venskabsbesøget.

Generalforsamlingen på Fyn

Foreningen GESTAPOFANGERNE for Fyns stift har afholdt generalforsamling.

Formanden, politibetjent V. Elgaard, aflagde beretning, og kassereren fremlagde regnskabet.

Til bestyrelsen valgtes: V. Elgaard, Carl Bernhardsvej 34, formand; Gunnar Hansen, Kielshusvej 2, kasserer; Svend Larsen, Hans Rasmussensvej 21, sekretær. De øvrige bestyrelsesmedlemmer blev: Peter Jensen, Evald Lægteskov og Flemming Steen.

Hvem skrev H. S. 69569?

Under Arbejdet med at indsamle Materiale til Frihedsmuseet paa Sønderborg Slots Museum har jeg af fhv. Mejerist, nu Sparekassebestyrer EINAR HAUBERG, Neder Tandslet (Als), fået overladt et Fyrtoj.

Hauberg fortalte mig, at han af en Polak købte det for 3 Skiver Rugbrød. Det var fundet i Midten af April Maa-ned 1945 i den dansk-norske Afdeling af Neuengamme-Lejren og bar følgende Inskription:

H. S. (i slyngede Initialer) 69569

Nummeret henviser til Fangenummeret. Fyrtojet er af Messing og er i Størrelse ca. 5 × 2 cm.

Hermed kan den forrige Ejer (hvis han da lever endnu), blive klar over hvorledes Fyrtojet er havnet paa Museet. Museet vil gerne have oplyst, om det er lavet i Fangelejren.

Med venlig hilsen

Holger Thorsø, Sønderborg.

Demokratiseringsforsøg i i Horsens statsfængsel

Foredrag for Best, Pancke, Bovensieven
og Sommer

Højskoleforstander Hjalmar Gammelgaard er efter sin afgang som forstander for Roskilde arbejderhøjskole blevet fængselsdirektoratets konsulent i undervisningssager.

I en samtale med „Socialdemokraten“ fortæller han om sin foredragsvirksomhed bl. a. for krigsforbryderne i Horsens statsfængsel.

— Det gøs en smule af sensation i mig at have Best, Pancke, Bovensieven og Sommer som tilhørere.

I samtaleens videre forløb hedder det, at der ialt er 30 fængselslærere. Det drejer sig mere om påvirkning end om undervisning i almindelig forstand. Af de 12—13.000, der har været idømt straffe som krigsforbrydere, er der nu kun 2—300 tilbage, men de har til gengæld meget lange straffe — nogle for livstid. Han finder, at man burde sende de tyske krigsforbrydere tilbage til Tyskland igen.

Gammelgaard havde valgt i Horsens at fortælle om sine indtryk fra et ophold i Ruhr for en måned siden, fortælle dem om de store ændringer i tysk tankegang og tyske metoder, som foregår i skolen, i læreruddannelsen og i fabriksforhold o. s. v. — altså om demokratiets kamp for et erobre Tyskland. Videre siger han: „Jeg forsøgte at give det i form af spørgsmål, jeg stillede til dem, så de selv blev tvunget til at tage problemerne op til overvejelse.“

Navnlig tog jeg det problem op, som for mig er det vigtigste, nemlig: — hvad er der sket med Hitlerjugend, den ungdom, der er vokset op i klippefast tro på Hitlers mirakler, og som nu har mistet alle illusioner, og som står nøgne, som de kom fra moders liv.“

Eli Magnussen til Det mellemste Østen

Forstanderinden for rigshospitalets sygepleje, frøken *Eli Magnussen*, som mange vil huske fra Frøslev, har ansøgt rigshospitalet og sundhedsstyrelsen om fra 1. september at få orlov i to år, da Verdens Sundheds Organisation — WHO — har overdraget hende at tilrettelægge og organisere sygeplejerskeuddannelsen i Det mellemste Østen og i Pakistan.

WHO har et hovedkvarter i Alexandria, hvorfra Eli Magnussen skal lede sit arbejde. Det kniber i Det mellemste Østen både med at få sygeplejersker og med at få uddannelsen op på det niveau, som moderne sygepleje kræver. Arbejdet skal antageligt begynde i Ægypten og i Persien.

Eli Magnussen har siden 1932 været forstanderinde på rigshospitalet og er samtidig konsulent i sundhedsstyrelsen, hvor hun har afgørende indflydelse i alle sager, der har med sygeplejersker at gøre.

Hvorfor skal toget til Esbjerg have lods ombord?

En vellykket sabotage i 1944

Den rejsende, der kommer til Esbjerg, undrer sig over, at toget standser et øjeblik ved hovedsignalet før stationens rangerterræn, og kun de færreste ved, at standsningen er en følge af en storstilet sabotage, som 12 unge sabotører rettede mod sikringssystemet på Esbjerg jernbaneterræn natten mellem den 7. og 8. november 1944.

Toget må standse for at tage „lods“ ombord. Lodsens tager plads på lokomotivet, medens toget langsomt kører det sidste stykke ind til perronen. Når det således er bugseret over de mange sporskifter, og lodsens er sikker på, at det kommer i den rette bås, springer han af og går den lange vej tilbage til signalet, sætter sig i en lille telefonbox og venter på næste tog.

I snart 6 år har denne besværlige toggang været opretholdt.

For at høre lidt om den tilsyneladende alt for effektive sabotageaktion har vi besøgt manden, der planlagde og ledede aktionen, Frands Geertsen, Esbjerg.

— Vi havde gennem flere måneder forberedt denne aktion — fortæller Frands Geertsen — hele efteråret 1944 gik med indøvelse af de sabotører, der var udvalgt til opgaven. Der blev bygget et plastisk kort over jernbaneterrænet, hvorpå alle sårbare objekter var afmærket. Aften efter aften gik med at gøre hver mand i gruppen fortrolig med sin specielle opgave, lære dem bru-

gen af sprængstof og behandling af skydevåben og gennemgå de problemer, der kunne opstå med det tyske vagtmandskab.

Jernbaneterrænet var naturligvis altid spærret og følelsen af en forestående invasion på vestkysten havde gjort tyskerne meget vagtsomme overfor de allierede hjælpere, men vore jernbanenuniformer og ausweis skulle kunne give os adgang.

Om aftenen den 7. november, medens gruppen var samlet til instruktion, indløb ordren til at gennemføre aktionen. Angrebet skulle sættes ind kl. 4,00 ved de tyske soldaters og det danske jernbanepersonales vagtskifte.

Klokken var kun 22.—. Kun den, der selv har prøvet at stå klar til aktion, véd, hvor lang en ventetid på 6 timer er, véd hvilke følelser, der besjæler en lille gruppe mennesker, hvis liv er afhængig ikke alene af egne evner og dygtighed, men også af de tilfældigheder, der kan få den bedst tilrettelagte aktion til at strande.

Endnu engang gennemgik vi alle detaljer, vi fordelte uniformerne, som de passede bedst, efterså revolvere og maskinpistoler og pakkede madtaskerne med sprængstof.

Kl. 3,50 forlod den lille gruppe huset i spredt fægtning for ikke at vække opmærksomhed. En lille styrke jernbanemænd kom ad forskellige veje til deres arbejde så naturligt, som det gø-

res hver morgen. To går til blok I, to andre til blok II, en andens vej faldt forbi vandtårnet, to lod deres vej skrå udover sporskifterne, en kom forbi en drejeskive, en anden havde sit arbejde ved kulkranen. Undervejs veksledes intetsigende bemærkninger om vejr og vind med de tyske vagtposter.

Ausweis råbtes der og ausweis vistes.

Lidt efter gentog sceneriet sig bare den anden vej, jernbanefolk gik til deres lune senge.

De tyske vagtposter følte sig ikke foruroliget, der skal være trafik på denne tid af døgnet, og natten skjulte den forøgede mængde. Alt var i orden.

Ja, alt var i orden. Ca. 100 kg P.E. II sprængstof lå og ulmede på sårbare og uerstattelige objekter rundt omkring på det af tyskerne besatte jernbaneterræn.

Nu afgang resten blot af de engelske tændblyanters præcision. De var gode nok.

Et tungt brag med efterfølgende klirrende lyde af ruder, der sprængtes, rullede henover den natstille by.

Sabotørerne talte i de følgende minutter 19 brag, der for dem var garantien for, at opgaven var løst.

Tyskerne talte nitten brag, der betød forsinkelse for dem og understregede, at vi var imod dem, Esbjerg imod dem og Danmark imod dem.

Byens borgere talte også nitten brag, hvorefter alt blev stille. Der var ikke skrig fra sårede mennesker og ingen ulykkelig barnegråd som efter et luftangreb.

Da det første grå morgenskær brød frem, fyldtes gaderne omkring jernbanen med folk, som med stille smil godkendte det udførte arbejde.

Sabotørerne fik vejledning på jernbanestationen.

— Men hvorfor er sikringssystemet ikke bragt i orden igen 6 år efter sabotagen? Har sabotagen været unødvendigt omfattende?

Vi stiller disse spørgsmål til en fremtrædende embedsmand på Esbjerg station, der forklarer følgende:

— Lederen af modstandsbevægelsens sabotørgrupper havde inden sabotagen den 7.—8. novbr. 1944 en forhandling med os. Han gjorde rede for den op-

gave, der var overdraget ham og ønskede vejledning for at kunne udføre sabotagen på den mest hensigtsmæssige og fornuftige måde. Vi gjorde opmærksom på at sikringsanlægget var forældet, og at en fornyelse af det var planlagt til udførelse efter krigen, samt at en genopbygning af det under krigen var umuligt. Vi kunne derfor anbefale en sabotage derpå som den mest effektive måde, hvorved tyske transporter over Esbjerg kunne forsinkes, samtidig med

at sabotagen forvoldte mindst tab for statsbanerne. At valutasituationen efter krigen blev sådan, at vi først nu kan forny sikringsanlægget, var naturligvis ikke til at forudse, men tilkørslen til stationen har dog efter krigen været nogenlunde normal, idet vi ved at beskæftige et par extra mand som „loder“ hurtigt fører togene igennem.

Nu glæder vi os til det nye sikringsanlæg, der bliver det mest moderne i Danmark.

Uhyrlige grovheder mod danske k-z-fanger i svensk dagblad

De betegnes som lovbrydere, uærlige, forrædere og spioner

Artiklen er skrevet af en dansk statsborger

Under overskriften ET HÆDERS-MINDE bringer det svenske blad „Dagsposten“ for 27. 5. 50 en artikel om den tanke, der ligger bag rejsningen af monumentet for den ukendte k-z-fange.

Selv om artiklen er ret lang, skal vi dog bringe den i sin helhed. Den lyder således:

For nogen tid siden afsløredes et mindesmærke på en ukendt koncentrationslejr fanges grav ved Helligaandskirken i København. Mindesmærket er en slags søjle, der bærer en skål, hvis kant er prydet med et digt, hvori den afdøde kaldes muselman, en højst aparte betegnelse for en formodet dansk mand. Der var dog ingen grund til at spille ord på dette mindesmærke, hvis ikke tanken, der ligger bag arrangementet, er et uredeligt forsøg på at skabe Danmark en „ukendt soldats grav“, hvad gør det så, at det hele er en krænkelse af national værdighed, et udslag af forloren taknemmelighed, en latterlig efteraben af andre lande tilmed på fuldkommen falsk grundlag, og en forargelig spillo-haløj med de smukkeste tanker og følelser i et folk.

Efter den første verdenskrig fremstod i Frankrig den tanke på en eller anden måde at hædre den menige soldat, der med mod og tapperhed havde givet alt liv for Frankrig i krigen mod fjenden. Ud fra ægte gallisk ånd udspandt da den idé at tage legemet af en falden soldat, hvis udseende krigen havde forvandlet til ukendelighed, og hvis navn var gået tabt i kampens

frygtelighed, og hædre ham, idet netop denne menige soldat mere end noget andet symboliserede nationens vilje til livet ved det personlige offer, han havde bragt fædrelandet. Netop fordi ingen vidste, hvem han var, udover at han var en soldat, der havde kæmpet i ærlig kamp mod fjenden, blev han symbolet på nationens indsats, blev han Frankrigs søn.

Dette var ikke blot smukt tænkt, men også en ærefuld national handling, og senere tog andre af de i krigen deltagende lande tanken op og gav den i deres land et værdigt udtryk.

Fra slagmarken hentede da Frankrig en ukendt soldats legeme, hvis franske uniform og andet udstyr beviste, at det var en *Franskmand*, og jordede det i hjertet af Paris under Triumfbuens historiske hvælving. En evig brændende flamme lyser over gravens flade sten, hvorpå står indhugget:

Au soldat inconnu
ici repose un soldat français, mort
pour la patrie.

På den skønne og enkle måde hædrede nationen de sønner, der med uplettet sværd var faldet i ærlig kamp efter ærens love.

I vel nok de fleste mænds hjerter lever en vilje til at kæmpe for det, der er dem kære, og efter den første verdenskrig gik det gennem mange som et suk, at Danmark ikke havde udgydt blod for at genvinde Sønderjylland, det føltes af disse Danske som så fattigt at modtage det gamle, danske land

som en almisse af sejrherrens hånd, og som en forstandens æselrøst lød ønsket fra dansk side om at få så lidt som muligt, historiens røst blev ikke hørt. Nu har piben fået en anden lyd, nu kan vi ikke få nok af tysk jord, men nu har vi også været med til at vinde verdenskrigen, og det giver blod på tanden, selv om blod på sværdet havde givet nok så værdig og historisk ret til at stille krav.

Vi var ikke med som krigsdeltager i kampen mod Tyskland, hvad både Paris og Nürnberg lærte os om, skønt vi vidste, at hverken den diplomatiske eller handelsmæssige forbindelse de to lande imellem var afbrudt under krigen, derfor var det en ydmygende afvisning, vi fik, da vi kom med vore krav, thi at private personer rendte rundt med skydevåben og sprængbomber gjorde dem ikke til soldater men til partisaner, der efter de internationale love, som Danmark også har underskrevet, som retsløse kan skydes af fjenden ved standret.

Hvem vil dog vove at kalde de danske unge mænd, der vovede deres liv for Danmarks sag under besættelsen for partisaner? Lad os da først slå fast, hvad der forstås ved en partisan, det er forklaret ganske tydeligt i de internationale bestemmelser, som også Danmark har undertegnet: „En partisan er en mand, der i civil antræk uden militære tegn og med skjulte våben bekæmper et andet lands lovligt soldater“, og de tyske besættelsestropper var her lovligt, da de var her efter overenskomst med den danske regering, (se den parlamentariske kommissions papirer). Ingen vil frakende tusinder af de 5000 unge mænd, der af dyb fædrelandskærlighed og rene idealisme gik ind i en krigerisk aktion og de ville muligvis også klare frisag efter en anklage for partisanvirksomhed, i modsætning til de 38.000, som vrimlede frem, da al fare var forbi for deres eget vedkommende, og svinede Danmarks ære til. Vi fyldte landet med navneplader over faldne partisaner, vi lavede mindelunde over faldne partisaner uden først at undersøge, hvem man havde for sig (fra Mindelunden måtte da også et lig fjernes, fordi den faldne partisan ikke var værdig at ligge der), og vi rejste et mindekors over faldne søfolk og frankererede dette hædersminde med to nødtørftshuse, og vi veg ikke tilbage for — i vor forlorne sejr — at skænde tyske soldatergrave, så ingen af de dræbtes pårørende ved besøg kan finde deres kære grav.

Men ligefrem at indrette en „ukendt soldats grav“ i lighed med Frankrig vovede man dog ikke, men så fandt man på at opgrave liget af en koncentrationslejr fange fra Tyskland og indrette en grav for ham her i hovedstaden, smykket med en slags minde-søjle med ordet „Muselmand“ indgraveret. Vor høje kirkeminister fandt or-

det passende for en dansk mand. Men det forfærdende er, at vi ikke engang ved, om det er en Dansker, vi har begravet.

Har vi ikke gennem aviserne hørt om de tyske koncentrationslejres tusinder af beboere, at disse var af forskellig nationalitet, at også mange var tyskere, og at beboerne døde som fluer og begravedes uden nogen oplysning om de enkeltes forhold. De sad dog i lejren ikke for deres dyders skyld, men fordi de havde ført en uærlig og ofte gennem kamp som snigskytter fra baghold, som bombekastere eller sabotører, som forrædere mod deres egen regering eller som spioner mod deres eget land. Ud fra dette menneskestof tager så Danmark et ukendt lig, der har ligget i flere år i en fællesgrav og hjemfører det for som symbol at hædre den døde, om hvem ingen kender andet, end at han var „taget“, fordi han havde forbrudt sig mod lovens, retsindets og ærens love. Dette er en krænkelse af soldaterens og national værdighed. Mindes man den gribende følelse, når man står foran den ukendte soldats grav under Triumfbuen i Paris, da føles denne muselmænds grav i København som en plet på det danske skjold.

— — —
Demokrafilog.

Denne artikel er det værste sammenfurium af forbrejler, forskruethed og usandheder, vi længe har set. Skulle man svare på alle dens uhyrligheder, ville det fylde hele bladet, men måske kan vi senere komme tilbage til emnet.

I denne omgang skal vi nøjes med nogle få bemærkninger.

Det må undre een meget ved genemlæsningen, at forfatteren trods den megen tale om soldaterens og lignende har dækket sig under anonymitetens maske.

Man bliver desuden forstemt, når man tænker på, at artiklen er skrevet af en dansk statsborger i et svensk blad. Han har åbenbart været af den anskuelse, at der ikke fandtes noget blad i Danmark, der ville optage hans uhyrligheder. Han har antagelig trøstet sig med, at den svenske presselov næppe giver grundlag for indskriden, da artiklen ikke indeholder angreb på navngiven person. De angrebne er de døde, og disse nyder næppe nogen egentlig beskyttelse i loven. Man har vel næppe regnet med muligheden af, at angreb af denne art overhovedet kunne finde sted.

For fuldstændigheds skyld skal anføres, at de forskellige fremhævelser, der jo indeholder kraftige insinuationer, er „Demokrafilog“s egne.

I samme nummer af „Dagsposten“ skrev den danske statsborger, forfatteren Harald Tandrup om et andet emne.

Det har jo gennem mange år været

et udbredt ønske, at det danske og svenske folk skulle betragte og behandle hinanden som brødrefolk. Artiklen: ET HÆDERSMINDE er ikke befordrende af sådanne gode bestræbelser, ja direkte skadelig.

Ganske vist er vi vidende om, at „Dagsposten“ er kendt som et nazistisk blad af allerværste art. I en del af oplaget var sidste halvdel af artiklen strøget. Denne del forekommer da også grovest. Man har antagelig fået „kolde fødder“, og derfor er en del af oplaget beskåret.

Løvrigt skal vi anføre, at Danmark er det eneste land, der hidtil har rejst et monument for den ukendte k-z-fange. Der kan således ikke være tale om nogen efteraben.

Det er i bund og grund en misforståelse at mene, at der ligger en dansker eller nogen anden begravet ved Helligåndskirken. Vi har ikke opgravet liget af en k-z-fange i Tyskland. Vi har derimod fra Neuengamme hjemført en urne med asken fra krematoriet.

Asken er således hverken af en dansker eller tysker, en russer eller en englænder, men givetvis en blanding af folk fra mange forskellige nationaliteter, idet de tyske k-z-lejre talte repræsentanter fra mere end 30 nationaliteter.

Den anonyme forfatter i „Dagsposten“ synes at være ganske uvidende om, hvad ordet muselmand i denne forbindelse dækker over. Vi skal derfor fortælle ham, at en muselmand i denne forbindelse betyder et vandreende lig. Der var en forskel på ham og den døde, men forskellen var lille. Muselmanden var k-z-fangen, der vel var i live, men var så udtøret af sult og sorg og savn og lidelser, at han derfor før eller senere måtte ende i krematoriets aske-dynge. Han er offeret for det system, der satte en Hitler og en Himmler i spidsen for den tyske stat i årene 1933—45.

Vore danske kammerater, der blev dernede, faldt også som muselmænd. Vi tænker ikke blot på dem, men også på de millioner af mange, mange forskellige nationer, der blev ofret som muselmænd. Det er det internationale kammeratskab med muselmanden, der hædres ved rejsningen af monumentet ved Helligåndskirken, og danske k-z-fanger er stolte over, at vi har sat denne hædersmand et varigt minde, midt i en verden, der synes alt for hurtigt at glemme.

Hvis „Demokrafilog“ havde gjort sig den ulejlighed at læse indskriften på den stiliserede trefods offerskål, havde hans vrangforestillinger været undgået.

Her står:

Muselmand, ukendt Job
Aske i en askehob.

Legioners sorg og ve
sover i din askes sne.

Menneske, ukendt ven
giv os mennesket igen.

„Demokrafilog“s karakteristik af k-z-fangen lyder på, at han var en lov-bryder, der forbrød sig mod retsindets og ærens love, en uærlig kæmper, en forrædder, en spion mod sit eget land.

At netop et svensk blad optager så-danne linjer, virker særlig voldsomt, fordi vor redningsmand greve Folke Bernadotte var svensk. Tusinder takker hans indsats for deres liv.

Hans navn hædres i dag som en af verdens bedste sønner.

Med fare for sit eget liv rejste han gang på gang til Himmler i et Tyskland, der dagligt var underkastet fly-verangreb. Hans formål var ene og alene at redde de godt 10.000 dan-

skere og nordmænd, der var Himmlers fanger i de tyske k-z-lejre.

Havde Bernadotte ment som „Demokrafilog“, at det drejede sig om for-ræddere og lovbydere, havde han næppe gjort sig så store anstrengelser, og havde man rundt omkring i verden delt „Demokrafilog“s synspunkter på k-z-lejrenes folk, havde Bernadotte næppe oplevet hyldest for sin indsats fra snart sagt alle jordklodens lande.

„Demokrafilog“ har gennem sin artikel afgivet bevis for, at der stadig eksisterer abnorme individer med en skidt mentalitet. Han har ikke karakteriseret hverken muselmanden eller k-z-fangerne fra Himmlers lejre, men sig selv.

Red.

162 bidrag til Bernadotte-værelser

Der kan stadig indbetales bidrag

Til indretningen af de to Bernadotte-værelser, det ene på frihedsskollegiet i Aalborg, det andet i Aarhus, har vi foreløbig modtaget følgende bidrag:

København:

Anonym	100,00
Anonym	2,50
Erh. Andersen	10,00
Fru H. Askestad	10,00
K. Axelholm	10,00
Berlingske Tidende	50,00
Dyrlæge A. Christiansen	5,00
Dampskibsselsk. „Heimdal“ ..	10,00
Revisor K. Diderichsen	10,00
Jørgen Eskildsen	10,00
Politiass. H. Fredholt	2,50
Møbelfabr. Knud Groff	10,00
Håndværkerforeningen	30,00
Sproglærer Alex. F. Hansen ..	5,00
J. E. Hansen	5,00
Repr. Børge Hansson	5,00
Læge H. Harpoth	10,00
Gross. B. Hastrup	10,00
K. A. Hermann	2,50
Skibsfører Aage Hintze	5,00
Civilingeniør A. P. Hjortso ..	10,00
Statsaut. Revisor Otto Houd ..	10,00
Information	25,00
Premierløjtnant B. I. Jensen ..	5,00
Kriminalbetj. P. Bach Jensen ..	5,00
J. Jespersen	5,00
Styrmand J. B. Junker	2,50
Blikkensl. Jørgen Jørgensen ..	2,50

Jørmø Import	20,00
Overpolitibetj. Witte Kring ..	5,00
Paul Kristensen	10,00
Bagersv. John Kyhn	10,00
Væver H. E. Kyndby	5,00
Harms Larsen	5,00
Erik Lensbøl	2,50
Alfr. Lind	5,00
Henning Lomholt	5,00
Stabslæge G. Løbger	10,00
P. Møller Madsen	5,00
Sv. Aa. Mikkelsen	5,00
Overbetj. C. T. Mortensen ..	5,00
Overbetj. Th. Nederstrøm ..	5,00
Asta Nielsen	2,50
Journ. Jens Nyberg	5,00
Ostemessen „Ekko“	10,00
Børge Pedersen	5,00
Assist. John Pedersen	5,00
Kriminalkomm. F. A. Petersen ..	5,00
Hans Petersen	5,00
Assist. Jørg. Petersen	5,00
LRSagff. R. Prytz	10,00
Fru Schlanbusch	2,50
C. G. Schlein	2,50
Kjeld Seehuusen	5,00
Cigarsorterer Karl Svensson ..	5,00
Civiling. Mogens Søtoft	5,00
H. Haakon Sørensen	5,00
Overbetj. S. K. Sørensen	2,50
Sygepl. H. M. Wahlmann ..	2,50
Børge Wall	5,00
M. Varling	10,00
Vestphal	2,50
J. Willadsen	10,00

**BREDGADE 25 E
KØBENHAVN K**

Telefon Central 15026

*Alle slags klichéer
i fineste udførelse*

Hak Jørgensens Bogtrykkeri

Sturlasgade 14 - København S
Telefon Su. 1871

Henning Petersen

**Esbjerg
Værktøjsmagasin $\frac{1}{2}$**

Tlf. Esbjerg 3040

<i>Aalborg:</i>		Bestyrerinde Sofie Kjærsgaard	5,00	<i>Oksbøl:</i>	
Arbm. Arthur Jensen	5,00	<i>Herlev:</i>		Dyrlæge H. Balslev	5,00
Murerm. Vilh. Jensen	10,00	Murer Ove Laursen	10,00	<i>Padborg:</i>	
Forretnf. Svend Rener	2,50	Sporvejsfunkt. A. Østerlund	2,50	Overgend. H. I. R. Nielsen	5,00
Kr. Vej	5,00	<i>Herning:</i>		<i>Pebringe Overdrev:</i>	
<i>Aarhus:</i>		Dalgaard	10,00	Arbm. Arne Petersen	2,50
Overlærer Folmer Andersen	5,00	Kontorchef Olesen	5,00	<i>Ramløse Sand:</i>	
Jydsk Centraltrykkeri	10,00	<i>Hjortespring:</i>		Ellen Kunwald	5,00
Orlogskapt. Mourier	5,00	Skovfoged Kn. Nielsen	10,00	<i>Randers:</i>	
Lærer Aage Møller	2,50	<i>Hjørring:</i>		Arkitekt Kjeld Kjeldsen	5,00
Politibetj. Børge Paulsen	2,50	Dir. Sv. Nielsen	10,00	Boghdl. Otto W. Olesen	10,00
<i>Asserballeskov:</i>		<i>Holte:</i>		<i>Ribe:</i>	
Forst. J. Monrad Møller	11,00	Kr.betjent Karl Bunken	5,00	Købm. Kelsey Otzen	5,00
<i>Aulum:</i>		Boghdl. Mogens Funch	5,00	<i>Ringsted:</i>	
Dyrl. A. L. Andersen	10,00	<i>Horne:</i>		Skovfoged S. Dixen	10,00
<i>Bagsværd:</i>		Gdr. Johs. Greve	5,00	Gdr. G. Kardel	5,00
Kapt.løjtn. Nils Berg	10,00	<i>Horsens:</i>		<i>Roslev:</i>	
<i>Birkerød:</i>		Konsul Dahl	50,00	Nicolaj Jensen	5,00
Civiling. Sven Holm	5,00	Besættelsestidens pol. Fanger	50,00	<i>Rudkøbing:</i>	
<i>Charlottenlund:</i>		Glam. C. O. Hansen	10,00	Bogbinderm. E. Scharnweber	5,00
Oluf Larsen	10,00	Kn. Malthe Poulsen	10,00	<i>Røde Kro:</i>	
Erik Schledermann	10,00	<i>Hovedgaard:</i>		Arbm. Fr. Christiansen	5,00
<i>Christiansfeld:</i>		Maskinhdl. S. K. Andersen	10,00	<i>Skelde:</i>	
Cathr. Lund	5,00	<i>Kokseby:</i>		Overvagtm. J. E. Johansen	10,00
<i>Dianalund:</i>		Ib Nymann Nielsen	2,50	<i>Skive:</i>	
Komm.sekr. E. W. Rasmussen	8,00	<i>Kolding:</i>		Eksp. Jacob Alsbjerg	2,50
<i>Dragør:</i>		A/S Ole Sørensen & Co.	50,00	<i>Skælskør:</i>	
Bager Georg Ibsen	5,00	Boghdl. V. Schæffer	20,00	Insp. P. Kragh	5,00
<i>Esbjerg:</i>		Suurballe	10,00	<i>Svaneker:</i>	
Revisor E. Erichsen	5,00	Aksel Westergaard	5,00	Fru Erna Platou	5,00
N. C. Holm	5,00	<i>Køge:</i>		<i>Svendborg:</i>	
<i>Espergærde:</i>		Arbm. Svend Jørgensen	5,00	Manufakturhdl. A. Eghoff	10,00
Cyklehdl. Eigil Christensen	5,00	<i>Lambjerg:</i>		Boghdl. Hilda Hansen	10,00
<i>Fredericia:</i>		P. Hell	10,00	<i>Sønderborg:</i>	
Overlærer Kleberg	10,00	<i>Lestrup Skov:</i>		Hans List Jensen	2,50
<i>Frederikshavn:</i>		Skovfoged P. Rossen	5,00	Hans Knudsen A/S	25,00
Eksp. Børge Pedersen	5,00	<i>Lyngby:</i>		<i>Sdr. Ommø:</i>	
Arkitekt Wöhlk Petersen	5,00	Gunnar Andersen	10,00	Fru L. Albæk Andersen	2,50
Kriminalbetj. H. Poulsen	5,00	<i>Løgstør:</i>		<i>Thorshavn:</i>	
<i>Gentofte:</i>		Sem.elev Rob. Hvolby	5,00	Postass. N. Oechsler	10,00
Sekretær K. Juul-Olsen	5,00	<i>Løgumkloster:</i>		<i>Tikøb:</i>	
<i>Gilleleje:</i>		Provst Poul Schüleln	5,00	Murerm. Gunnar Jensen	5,00
Carl Chr. Larsen	5,00	<i>Maribo:</i>		<i>Tønder:</i>	
<i>Graasten:</i>		Chr. Eggers	10,00	Trafikass. Niels Nielsen	5,00
Karen Biehl	5,00	<i>Moeskjær:</i>		<i>Varde:</i>	
<i>Grenaa:</i>		Gdr. Kr. Juul Christensen	5,00	Th. Søndergaard Pedersen	5,00
Overlæge P. Koefoed	10,00	<i>Nyborg:</i>		<i>Vejle:</i>	
<i>Haderslev:</i>		Fabr. B. Egholm	2,50	Prokurist Transel	10,00
J. Chr. Jepsen	10,00	<i>Nykøbing F.:</i>		<i>V. Sottrup:</i>	
<i>Hadsten:</i>		Revisor W. Møller Hansen	2,50	Kontorass. P. A. Petersen	10,00
Frugtavlfr. Fr. Pedersen	5,00	Mejerist T. L. Jensen	5,00	<i>Viborg:</i>	
<i>Haslev:</i>		Fru Grethe Krøger	5,00	Købm. Quortrup	20,00
Repr. Bent Mouritzen	5,00	Sparekassen	10,00	<i>Vodskov:</i>	
<i>Helsingør:</i>		<i>Nørre Snede:</i>		Th. H. Krestensen	5,00
Slagter Ernst Olsen	5,00	Læge Poul Malmstrøm	10,00	Ialt	1406,50
Boghdl. Henning Svegaard	10,00	<i>Nørresundby:</i>		<i>Der modtages stadig bidrag. Man bedes indbetale under mærket „Bernadotte-værelserne“ til Kammeraternes Hjælpefond, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund. Giro 780.</i>	
<i>Helsingør:</i>		Arbm. Chr. A. Jensen	5,00		
Th. Bliid	5,00	<i>Odense:</i>			
Arbm. E. V. H. Jacobsen	5,00	Boghandler Viggo Madsen	10,00		

★

10 norske enker fra frihedskampen Ryesgades gæster

Enkernes indtog i Ryesgade formede sig som et næsten kongeligt triumftog med firspand, orkester, flag og jublende folkemasser

Københavns folkerigeste gade — Ryesgade — har haft den strålende idé, at indbyde enkerne efter 10 norske frihedskæmpere til at være gæster hos gadens indbyggere i en uge.

Enkerne ankom søndag den 13. aug og blev kørt fra Oslobåden i charabanc med forspænd af fire heste og med kuske i liberi. Ved indkørselen til Ryesgade blev de modtaget af et hornorkester og ledsaget af tusinder af unge og gamle førtes de i et sandt triumftog til Fredens kirke, der dannede et slags midtpunkt for besøget.

Medlem af Frihedsrådet, fhv. minister Frode Jakobsen talte ved velkomsten og sagde bl. a.:

— Det var hos jer, vi hentede impulserne. Derfor kom det også til at koste jer dyrere end os, i sult og nød og måske i mennesketab. Men det er et spørgsmål, om vi skal være glade for, at vi slap billigere. Ja, det kan synes let for mig at sige sådan, men jeg står her over for ti norske kvinder, som har ofret det største. Vi modtager jer med ærbødighed og respekt, vi ærer i jer dem, som har lidt også for os, og vi

håber, I skal kunne sige, at I aldrig fortryder det.

Vi lever i dag i en verden, som kendetegnes af store, brudte løfter. Vi tænker med vemod på de store ord og løfter, som tilvinkede os, da vi levede

i illegalitetens mørke. Om en ny verden med frihed for tvang og frygt. Og vi ser os nu stillet i en verden fuld af angst og løftebrud. Har vi da slet intet lært af den forbandede krig? Jo, der eksisterer i dag en stærk følelse af fællesskab, af internationalitet, imellem Europas folk. Bevidstheden om fælles kamp for fælles sag har nærmet os til hinanden.

Jeg hører ikke til i denne berømmelige gade, men kan prale med at være dens nabo. Og jeg bringer jer den danske frihedsbevægelses velkomst. Kampen mod Nazismen er ført til ende, men menneskets evige kamp for frihed vil aldrig slutte. Den kalder på det bedste i et folk, de rene og ranke: „Ja, giv mig de bedste iblandt jer, og jeg vil give jer alt!“

Ambassadesekretær Sommerfelt bragte Ryesgade Kong Håkons og den norske regerings hilsen og tak.

I den følgende uge var de norske enker på besøg på Københavns seværdigheder. Der blev også tid til en tur til Nordsjælland.

Besøgets art og det strålende forløb blev et vidnesbyrd om nordmændenes og frihedskampens popularitet i Ryesgade. Det har også været opmuntrende at se, hvilken opmærksomhed såvel de danske som de norske dagblade har skænket besøget, der skylder redaktør Hans Fosmark sin glørværdige gennemførelse.

Hollandsk-belgisk besøg hos „Besættelsestidens kammerater“

Af J. CHR. JEPSEN

Besættelsestidens Kammerater, Haderslev amt, modtog søndag den 11/6 ved grænsestationen i Kruså deltagerne i de hollandske og belgiske fangeforeningers besøg her. Det varede til den 17/6.

Fra Holland kom 47 deltagere, fra Afdelingerne Maastricht — Geleen — Sittard — Epe — Weert — Groeningen — Apeldoorn og Deventer, alle medlemmer af den hollandske fange-

forening: Nederlandse vereniging van Ex-politieke gevangenen (uit de bezettingstijd). Fra Belgien kom 4 deltagere fra afdelingen i Lige, medlemmer af Union des Prisonniers Politiques des Deux Guerres de l'Arrondissement Lige. Ved grænsen havde vi ordnet alt, let og hurtigt gik det igennem pas-kontrol og tolden.

Uden for toldstedet havde vi arrangeret en stilfuld modtagelse, kun få af

deltagerne havde tidligere været i Danmark.

Juninummeret af PIGTRAAD med velkomsthilsen på hollandsk og dansk blev overrakt til gæsterne, hvorpå turen gik op gennem Sønderjylland til Haderslev. Herfra fortsatte bussen til Christiansfeld og Kolding. I disse tre byer blev deltagerne indkvarteret hos tidligere fanger og modstandsfolk.

Deltagerne havde kørt 1200 km herop. Derfor brugte vi mandagen til hviledag. Gæsterne var dog ikke mere trætte, end at de tog med kvarterværterne på private udflugter. Overalt i Syd- og Sønderjylland kunne man derfor denne eftermiddag møde vore udenlandske kammerater.

Kl. 7 tirsdag morgen gik det fra Haderslev via Christiansfeld til Kolding, og efter at alle gæsterne var samlet, gik turen til København.

Det danske landskab faldt i gæsternes smag. Næsten uafbrudt hørtes udråbet: Mooi — Mooi (skont — skønt). Littebælsbroen vakte forundring, men færgeturen over Storebælt syntes de selv var det bedste.

Gothersgades Soldaterhjem havde velvilligst åbnet lokalerne for vore udenlandske kammerater. Her mødtes vi med tre af vore københavnske fangekammerater. Disse havde i samarbejde med *Information* lagt et fortræffeligt program.

På Københavns rådhus blev gæsterne modtaget i den store festsal. Den kvindelige borgmester bød dem velkommen til byen. Den hollandske leder, præsidenten for afdelingen i Maastricht, Tonny Gielen, overrakte på samtlige deltagers vegne et virkeligt kunstværk som gav til byen København. Dette var et emaillemaleri med motiv fra byen Maastricht. Borgmesteren takkede for gaven og lovede, at maleriet skulle blive ophængt på en fornem plads på rådhuset og inviterede derefter på kaffe. Efter kaffebordet forevistes en del af rådhusets lokaler, og atter hørte man: Mooi — Mooi.

Vi kørte til Helligåndskirken. I procession gik deltagerne derpå til mindestenen med den ukendte k-z-fanges urne. Fire faner stod æresvagt, da stedet og stenens betydning blev forklaret. En kort andagt holdtes, og blomsterhilsner blev nedlagt ved monumet.

Gennem Københavns gader kørte vi langsomt. Københavnerne talte med rivende tungefærdighed om alt det, vi så.

Grundtvigskirken blev beset indvendig. Kirkerummets storhed slog alle med forundring. Sådan et kirkerum fandtes ikke i Holland.

Hovedparten af deltagerne var katolikker. De var forbavset over, at en protestantisk kirke så således ud indvendig. Mooi — mooi.

Divan 2, Tivoli, var næste adresse. Her blev serveret en pragtfuld middag, og atter overraskedes gæsterne ved, at vi kunne præsentere dem for billeder, der kl. 16 var taget af dem på rådhuset. Så slap vi dem løs i Tivoli.

Onsdag morgen kørte vi til Tuborg, beså bryggeriet, derpå Tuborg havn med mindestenen og kørte til Ryvangen.

Vi havde forklaret dem undervejs, hvad Ryvangen var, og hvad den betød for os. Op gennem indgangsportalen gik forrest de fire fanebærere, medens deltagerne fulgte i procession bag efter.

Ved monumet blev der holdt en kort tale på dansk, og efter en andagt nedlagde først hollænderne en blomsterhilsen med bånd, derpå belgierne en krans og sidst sønderjyder blomster.

Derfra gik processionen videre til mindestenen for de kammerater, der var hentet hjem fra tysklands jord. Også her nedlagdes blomster.

Ved mindemuren lagdes der atter blomster, og førend afgang fra Ryvangen holdtes en kort andagt.

På rådhuspladsen spredtes deltagerne til alle sider. Jagten på souvenirs var begyndt. Utroligt, hvad de nåede at købe i løbet af fem kvarter. Undervejs til Rungsted fortaltes der om de illegale sejlruter, og fra Rungsted kørte vi til Hillerød.

Vor gamle fangekammerat, Jacobsen, serverede for os i Rosenhaven den dejligste frokost. Slottet blev besigtiget og udråbet Mooi — Mooi gentaget i det uendelige.

Videre gik det, Roskilde Domkirke blev beset, afsked taget med de københavnske kammerater, og atter gik det mod Jylland.

Torsdag (Valdemarsdagen) startede vi igen, denne gang gjaldt det Skamlingsbanken. Stedets historie blev for-

talt, alt blev grundigt beset, men klokkestablen over region 3's faldne — ja, da sagde de ikke Mooi — Mooi, nej da gik de fremad uden ord. Dat heben wij niet in Holland, sagde en af de kvindelige deltagere. Medens æresvakterne sænkede de fire faner, nedlagdes der atter blomster og krans.

Efter en kort andagt forlod vi stedet igen.

I Hejlsminde ved Lillebælt havde deltagerne lejlighed til at bade, hvilket blev gjort med overvældende tilslutning.

Fra hele Sydjylland kom efterhånden biler til Hejlsminde badehotel. Her præsenterede vi gæsterne for det store, kolde bord.

Efter en velkomst af Harry Hansen lød flagsagen. Valdemarsdagen og dens betydning i Danmarks historie blev fortalt, og derpå viste vi gæsterne, hvordan et koldt bord skal raseres.

Taler, sange og leveråb lod, alt imens gæsterne lurede os kunsten af.

Indtil den lyse morgen fortsattes festen på badehotellet; ofte gruede vi for væggene; et sådant temperament, som gæsterne udfoldede, havde disse vist aldrig før modstået.

Fredag morgen kørte vi sydpå, langsomt passerede vi forbi ruinen af Knivsbjerg. Hurraråb for de raske mænd, der sprængte dette, blev udbragt af hollænderne og belgierne. Nellikegartneriet i Åbenrå blev besigtiget, Bøffelkoppel var næste stoppested, videre til Dybbøl (aldrig har jeg fået min danmarkshistorie sådan eksamineret som den dag) møllen — skanserne m. m. blev beset. På pladsen, hvor det nu sprængte, tyske sejrsmonument engang lå, spiste vi den medbragte mad, medens den herlige udsigt forøgede appetitten.

Johanne Hansen (tidl. Ravensbrück) bød os velkommen til Vollerup Husboldningsskole. Skolen blev grundigt beset, især væveskolen vakte forundring. Ved rejsen fik damerne et tørklæde og herrerne et halsslæde foræret af skolens elever. Med nød og næppe kom vi tilbage til kvarterværterne, førend det atter gik afsted. På det historiske Brødremenighedens hotel i Christiansfeld serverede vi et specielt sønderjysk kaffebord. Atter fejrede vi en triumf, gæsterne var lamslået. Harry Hansen bød velkommen, hele hotellet

var dækket i de belgiske og hollandske farver; foran indgangen hang de 3 nationers flag.

Hollændernes leder takkede for danskernes gæstfrihed ved at overrække et symbol på Limburgs rigeste indtægtskilde, kulminerne, en tændt minelygte.

Belgiernes leder omtalte Danmarks mange monumenter for frihedskampens ofre og udtalte håbet om, at repræsentanter for Europas små, fredelige nationer tit måtte få lejlighed til at mødes i et fredselskende Europa.

Harry Hansen overrakte gæsterne en genforeningsplatte med ordene:

„Vi er danske, og vi vil vedblive at være danske“
omkring de slesvigske løver.

Borgmester Madsen, Christiansfeld, der for sin indsats under verdenskrigen 1914—18 til fordel for belgiske krigsfanger er udnævnt til æresborger i Antwerpen, udtalte sin anerkendelse af den indsats, Danmarks ungdom efter den 9. april havde gjort. Denne indsats havde vist hele verden, at vi ikke sympatiserede med nazisterne, og havde bevirket, at Danmark kunne indtage sin plads i de forenede nationer med hæder. Han takkede de hollandske og belgiske gæster, fordi de havde vist Christiansfeld den ære at besøge byen.

Hollændernes leder takkede derefter enkelte af danskerne, fordi de havde forberedt jordbunden til det samarbejde, der nu var i gang.

C. v. d Woude, Maastricht, talte om faren ved at glemme fremtiden for fortiden og ved at pleje fortidens had. Han talte om venskabet, der fødtes i k-z-lejrene blandt patrioter fra alle nationer, og omtalte dette venskab som et middel til i fremtiden at kunne undgå krig.

Harry Hansen håbede, at venskabsbåndet mellem Apeldoorn og Kolding måtte blive lige så stærke som båndene mellem Maastricht og Haderslev, og at denne bevægelse måtte brede sig over hele Holland og Danmark.

Med 1 minuts stilhed mindedes hele forsamlingen vore faldne kammerater i alle lande.

Fru dr. Rossen, Kolding, takkede hollænderne fra Apeldoorn for besøget og lovede snarlig genvisit.

Under festen indløb en del telegrammer, både fra Holland og fra Danmark.

Endnu en række korte taler holdtes, ligesom en mængde danske, hollandske og belgiske sange blev sunget.

Lørdag formiddag slog afskedens time; efter afskeden i Kolding, Christiansfeld og Haderslev kørte vi gæsterne til Gråsten.

I Gråsten blev kongens sommerresidens besigtiget udefra, gæsterne nationalhymne sunget, hvorpå en hollandsk dame udbragte et kraftigt besvaret leveråb for det danske kongehus.

Ad den skønne fjordvej langs med Flensborg fjord kørte vi det sidste stykke til grænsen.

Politi og grænsegendarmeri, hovedsageligt tidligere fanger, gjorde os arbejdet let ved grænsen. (En hollænder udtalte: „Nu har jeg rejst over hele Europa, ved ingen grænse har jeg fået bedre og venligere behandling end her.“)

Ved selve grænsébommen tog vi afsked; til Limburgsangens toner rullede vore venner mod syd.

Venskabsbånd blev forstærket, nye bånd blev knyttet, men endnu større kredse i Holland og Belgien søger forbindelse med Danmark.

J. Chr. Jepsen.

Fra Neuengamme til Korea

Grev Folke Bernadottes hjælper under aktionen i 1945 for at få danske og norske fanger befriet fra tyske koncentrationslejre, professor Gerhard Rundberg, skal sammen med medicinalråd Carl Erik Groth og kaptajn Gunnar Nyby lede den svenske ambulance til Korea. Professor Rundberg var kontrolant i Neuengammelejren og skrev en bog om dette arbejde.

A. & H. MEYER Farveri
C. 3689

AAGE REDDERSEN A/S

Skindergade 22 - København K

FRIMÆRKER

Skandinaviens største Lager

Marie Christensen

Bispetorvet - Telef. 1939-3222

Aarhus

KONDITORI

&

HJEMMEBAGERI

Dæk Dem

DET GIENSIDIGE FORSIKRINGSSELSKAB
DANMARK

Aktieselskabet

DE FORENEDE TEXTILFABRIKKER

Aalborg

Esbjerg by under den anden verdenskrig

Sv. Henningsen skriver byens historie under besættelsen.

Esbjerg byråd har overdraget lektor, dr. phil. Svend Henningsen at skrive bogen om Esbjerg under besættelsen.

At man har valgt en mand, der ikke er esbjergenser og iøvrigt ikke har nogen tilknytning til byen, skal sikkert opfattes på den måde, at man har ønsket en bog med en ganske uhildet fremstilling og vurdering.

Bogen vil antagelig blive færdig i 1950, men forfatteren lægger ikke skjul på, at det er en vanskelig opgave, han er gået i gang med.

Der er begivenheder nok, udtaler han overfor os, for Esbjerg havde på grund af sin beliggenhed en næsten fæstningsagtig stilling. Dette bevirkede, at byen fik krisen ind på livet allerede den 9. april 1940.

De uhyre militære anlæg i byen og på Vestkysten gjorde straks modsætningen stærkere her, hvilket fandt sit udtryk bl. a. i, at det var her, folkestrejken begyndte.

Men vanskelighederne ved at skrive denne bog ligger nu i, at man ikke længere kan huske nøjagtigt, hvornår de forskellige mange små og store begivenheder fandt sted.

— Man burde straks efter befrielsen være gået i gang med at indsamle besættelsestidens historie i hver enkelt by, siger Svend Henningsen. Dette havde været langt mere frugtbart end at give sig til at skændes om, hvorvidt modstandsbevægelsen nu skulle have 10 points eller mere.

Der er i de fem år, der er gået siden befrielsen, gået ualmindelig meget værdifuldt historisk stof tabt.

BOGEN udgives som en jubilæumsbog af Esbjerg by i anledning af byjubilæet. Den vil udelukkende samle sig om tidsafsnittet 1939—45, da Esbjergs tidligere historie allerede er behandlet i en anden bog.

Modstandsbevægelsen vil indgå som et naturligt led i hele billedet.

1945 - 1950 Minde-mærkat

for

FOLKE BERNADOTTE

5 ÅR er en lang tid — mangt og meget glemmes, men een ting står lyslevende for alle os, der havde den lykke at vende levende tilbage fra koncentrationslejrene: de hvide busser, der førte os hjem og den

mand, der gennemførte denne kæmpeopgave, greve FOLKE BERNADOTTE.

Han udførte sin store humanitære gerning beundret af en hel verden — og elsket af de tusinder, han hjalp. Kammeraternes Hjælpefond har markeret den 4. maj ved at udsende et mærkat med Bernadottes portræt. Og det er vort håb, at ikke alene alle tidligere koncentrationslejrfranger og deres familier, men også ethvert menneske, såvel som firmaer og institutioner, der føler taknemmelighed ved den uforfærdethed, hvormed Bernadotte kom danske borgere i yderste nød til hjælp, vil benytte mærkatet på deres breve.

Ved mærkatets udsendelse ønsker vi først og fremmest at hædre Folke Bernadottes minde, og vi tror at gøre det smukkeste ved i hans gernings ånd at lade det forventede overskud ved salget tilfalde 2 kollegieværelser på frihedsskollegierne, et i Aalborg og et i Aarhus. Dette vil være i fundatsens ånd, idet børn af faldne modstandsfolk vil have fortrinsret ved tildeling af disse værelser.

Der er hidtil blevet solgt 70.000 stk. af fondens eget smukke mærkat. Afsend venligst nedenstående bestillingsseddel omgående og lad os prøve at nå op på samme salg af BERNADOTTE-MÆRKATET.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Kortet afklippes til Bladets rand

TRYKSAG

Underskrevne bestiller herved

25 stk. mærkater

50 stk. mærkater

100 stk. mærkater

à 10 øre pr. stk. tilsendt pr. efterkrav.

(det ønskede antal bedes understreget)

Kan
nedlægges
ufrankeret
i
postbrev-
kasserne

211

Kammeraternes Hjælpefond,

Ordrup Jagtvej 175

Charlottenlund

Navn:

Stilling:

Adresse:

Reserveret Postvæsenet